

O JOSEFU REISNEROVI

Narodil se 31. ledna 1897 v Čechovicích, okres Bílsko, což jsou počestné názvy. Jeho otec Václav Reisner byl úředníkem státních drah a služba ho zavedla do slezského Těšínska. To bylo součástí Rakousko-Uherska, mezi světovými válkami Československa a po porážce Polska v roce 1939 bylo včleněno do Německé říše. Dnes je průmyslové dvojměstí Czechowice-Dziedzice v okrese Bielsko Biala ve vojvodství slezském v Polsku.

Povinnou školní docházku již absolvoval v Přerově, kde se také vyučil u firmy Rudolf Přidal, obchod železářským zbožím. Po dovršení 18 let věku – v roce 1915 – byl odveden k 54. pěšímu pluku v Olomouci a po krátkodobém výcviku byl odeslán na ruskou frontu. V červnu 1916 padl do zajetí, z něhož byl propuštěn v březnu 1918. Do konce války sloužil v rakouské armádě a po vzniku ČSR jako délesloužící v československé armádě až do roku 1920. Po propuštění z vojny byl bez práce.

Mírovou smlouvou s Rakouskem z 10. září 1919 bylo do samostatného Československa „pojato i autonomní území Jihokarpatských Rusínů“ – Podkarpatská Rus. Československo muselo dlouhou jižní hranici – dříve uvnitř Rakousko-Uherska – chránit nově budo-

vanou celní službou, tehdy Finanční stráž. Tak byl i Josef Reisner dnem 1. srpna 1921 přijat do stavu Pohraniční finanční stráže a služebně zařazen na Podkarpatské Rusi. Roku 1926 vstoupil do české sociálně demokratické strany.

V roce 1927 byl správcem správcem celního úřadu v Gud'a na hranicích s Rumunskem. Gud'a (dnes Tekovo-Gud'a) je v okrese, jehož sídlo se původně jmenovalo Seoljuš (ukrajinsky Sevljuša) a v roce 1946 bylo přejmenováno na Vinogradiv. Okres byl dlouhá léta součástí rakouského mocnářství, pod uherskou správou. Po rozpadu Rakousko-Uherska v říjnu 1918 obyvatelé toužili po spojení s Ukrajinou. Leč skutečnost byla jiná. Od března do května 1919 zde vládla maďarská sovětská vláda. 23. května 1919 okres okupovala rumunská královská armáda a krutě potlačila jakýkoliv odpor. Rumunská okupace trvala do 30. května 1920, kdy správu území převzala ČSR. Část okresu v okolí obce Vilok okupovalo i nadále Maďarsko.

Gud'a a další osady okresu jsou mezi řekou Tisou a hranicí s Rumunskem. Některé osady spojovaly s okolím jen neudržované polní cesty. Převážně zemědělské obyvatelstvo trpělo suchem nebo záplavami. Samotná hranice s Rumunskem byla delimitační komi-

sí definitivně určena až před vánoci 1924. Obyvatelé do té doby nevěděli, do kterého státu budou patřit. Pozdní rozhodnutí o průběhu hranic mělo nepříznivé důsledky, protože museli zpětně za několik let zaplatit daně. Tato neutěšená situace se pochopitelně stala i námětem několika interpelací poslanců.

Příslušníci Finanční stráže směli po šesti letech služby uzavřít sňatek a dále mohli být platově zvýhodněni zařazením do důchodkové kontroly (obdobu dnešních finančních úřadů). Josef Reisner se v roce 1927 oženil s Markétou Wowesnou z Přerova, ale na Podkarpatské Rusi zůstal až do roku 1929. Jeho služební hodnocení byla dobrá, a tak byl 1. srpna 1929 povýšen a jako důchodkový akcesista zařazen k důchodkovému a kontrolnímu úřadu v Nejdku u Karlových Varů. V březnu 1930 absolvoval nižší odbornou zkoušku pro důchodkovou kontrolu s výsledným hodnocením: „všemi hlasy dobře“.

Dne 25. ledna 1932 požádal ministr financí vládu, aby podle příslušného zákona povolila zkrácení čekací doby pro Josefa Reisnera tak, „aby dnem rozhodnutí vlády mohlo mu být propůjčeno služební místo v 7. platové stupnici s titulem 'důchodkový asistent' v osobním stavu úředníků důchodkové kontrolní služby pro obvod Zemského finančního ředitelství v Praze“. V nové funkci a v německém prostředí se zřejmě osvědčil, a tak byl v březnu 1935 „důchodkový revident“ jmenován přednostou důchodkového a kontrolního úřadu v Lanškrouně.

Mnichovskou dohodou bylo i Lanškrounsko připojeno k Říši. Po obsazení pohraničí Němci v říjnu

1938 uprchl do Ústí nad Orlicí, kde byl u důchodkového a kontrolního úřadu. 6. března 1939 byl jmenován přednostou důchodkového a kontrolního úřadu v Žamberku. Bydlel v Nádražní ulici č. 799. Dnes je v tomto domě pobočka pojišťovny Kooperativa. V květnu 1941 byl Josef Reisner přemístěn jako zástupce okresního celního komisaře do Hlinska, kde byl 6. března 1942 zatčen pardubickým gestapem.

Podle výslechových protokolů se začátkem roku 1940 zapojil na popud poštovního úředníka ve výslužbě Norberta Vašíčka z Ústí nad Orlicí do odbojové činnosti. Dnes víme, že její náplní byla zpravodajská činnost, šíření ilegálních tiskovin, podpora pronásledovaných osob a rodin zatčených, napomáhání bývalým důstojníkům v útěku do zahraničí a výběr spolehlivých a bezúhonných osob, schopných převzít moc v případech porážky Německa.

Součástí nekomunistického odboje bylo Ústřední vedení odboje domácího (ÚVOD) a mělo spojení s Anglií. Zastřešovalo Obranu národa (ON – odboj bývalých vojáků z povolání), Petiční výbor věrní zůstaneme (PVVZ – převážně česká inteligence) a Politické ústředí (PÚ). První vedení ON gestapo rozbilo v průběhu roku 1940, odhalilo ÚVOD, název PVVZ vůbec nezjistilo. Vašíčkova skupina byla součástí

PVVZ. Její další člen, Ladislav Vyskočil z Kyšperka (Letohradu), sestrojil pro organizaci dvě krátkovlnné vysílačky.

První výsledky zatčených probíhaly v Pardubicích. Díky bití a mučení se jejich počty zvyšovaly. Josef Reisner byl posléze předán do vyšetřovací vazby v Drážďanech. Rozhodnutím ze dne 27. října 1942 byla na něho uvalena soudní vazba, protože „s ohledem na výši očekávaného trestu je obava z útěku“. 15. dubna 1943 provedl výslech vyšetřující soudce a 12. července byla sepsána obžaloba. Hlavní líčení proběhlo před Lidovým soudním dvorem v Drážďanech 16. září 1943.

Spolu s Josefem Reisnerem byli souzeni Norbert Vašíček, František Zábrodský a Ladislav Cihlář z Ústí nad Orlicí, Ladislav Vyskočil z Kyšperka a Eduard Lehraus ze Žamberka. Vašíček, Vyskočil a Reisner byli odsouzeni k trestu smrti, Zábrodský k osmi, Cihlář k šesti a Lehraus ke třem letům káznice a ke ztrátě cti na dobu výkonu trestu. Rozsudek byl zdůvodněn tím, že se obžalovaní podíleli na činnosti tajné organizace české inteligence, jejímž cílem „bylo násilné obnovení samostatné Čs. republiky, jejíž znovunastolení doufali dosáhnout nejpozději v případě konce války nepřiznivého pro Německo“. Josef Reisner byl odsouzen

jako vedoucí organizace v Žamberku a za pomoc při přípravě útěku důstojníka letectva Vosáhla do zahraničí s cílem „vstoupit tam do české legie“. Reisner se tak dopustil „zemězrádného nadřování nepříteli ve spojení s přípravou velezrady“.

Pravoslav Nosek o Josefu Reisnerovi v říjnu 1945 v novinách Žambersko napsal, že „bral obvinění na sebe, aby ulehčil druhým“. Skutečnost byla poněkud jiná. V soudním spise jsou důkazy, že obžalovaní měnili při pozdějších výsleších a u soudu své výpovědi s cílem snížit svoji vinu a tím i výši trestu a navzájem si pomoci. Přiznávali jen to, k čemu byli usvědčeni.

Reisner poukazoval na „vyhrožování“ vyslychajícího úředníka při prvních výsleších. Při výslechu 15. dubna 1943 uvedl: „Byl mi přečten policejní protokol ze 4. června 1942. Neodpovídá v mnoha bodech mé výpovědi. Já jsem na to sice hned poukázal, nebyl na to však brán žádný zřetel. Bylo mi pak jenom řečeno, že budu mít ještě příležitost vypovídat před vyšetřujícím soudcem.“ Vašíček k protokolu o výslechu z 5. června 1942 uvedl: „Mně bylo tento den ve dvě hodiny odpoledne oznámeno, že budu v šest hodin odpoledne zastřelen, protože jsem byl členem organizace, na jejíž konto jde zavraždění zastupujícího říšského protektora Heydricha. Pod vlivem tohoto oznámení mi

pak bylo úplně jedno, co jsem podepsal“.

Obžaloba konstatuje: „Obžalovaní přiznali vpředu vylíčené události při policejním výslechu. Při pozdějším výslechu v dubnu 1943 se pokusili Vašíček, Reisner a Lehraus své dřívější výpovědi zeslabit a zvláště tvrdili, že jejich výpovědi v policejních protokolech z 8. prosince 1941, resp. 4. června 1942, resp. 16. března 1942 nebyly reprodukovány správně. Toto tvrzení se zdá být s ohledem na souhlasné údaje v protokolech, pokud se týkají spolupráce obžalovaných, jako výmluva.“

Za zmínku stojí i poznámky vyslychajícího kriminálního tajemníka Krögera na protokolech o výslechu: „Je nutno předpokládat, že Reisner byl poučen Vašíčkem o organizaci mnohem více – t. j. o podrobné činnosti organizace, než při výslechu přiznal. Na podrobnosti si prý už nevzpomíná a tato jeho výmluva je směšná. Také jemu záleželo na tom, aby každopádně poškodil zájmy Německé říše, což prokázal svou širokou ilegální činností“.

„U Vašíčka se jedná o velmi zchytralého a mazaného Čecha, který je všemi mastmi mazaný. Jeho výslech byl velmi těžký a vleklý, protože se stále znoval pokoušel prohlašovat svoji ilegální činnost, kterou vyvíjel, za neškodnou a nepřiznával svůj čin. Teprve

pod tlakem zde předloženého důkazního materiálu nahlédl bezúčelnost své lži a odhodlal se k částečnému přiznání. Ale i teď toho Vašíček mnoho zamlčel”.

Faktem je, že díky výpovědím Reisnera i Vašíčka musel soud konstatovat: „Obžalovaný Lehraus nebyl podle výslechu hlavního líčení usvědčen, že také on patřil k odbojové skupině nebo že nějak podporoval její cíle. Jeho tvrzení, že při poskytnutí půjčky 800 korun neznal účel jejího použití (na cestu Vosáhla do zahraničí – pozn. autora) a že se k pokusům Reisnera a Vašíčka získat ho pro spolupráci choval odmítavě, nelze vyvrátit. Je navíc podpořeno údaji obžalovaných Reisnera a Vašíčka.” Díky tomu Eduard Lehraus vyvázl s nejnižším trestem za „zvláště těžký případ kvůli nebezpečnosti organizace, jejíž rejdy opomenul obžalovaný oznámit”.

Pravoslav Nosek v již zmíněném článku cituje z dopisu Josefa Reisnera před popravou: „Očekával jsem to, ale netruchlete, splnil jsem své poslání ... (*cenzura*) ... Víím, co byste mi chtěli říci, chápu Vás i sebe, ale Osud je nesmlouvavý. Mám však ještě 90 dní života, snad do té doby ... Jsem však klidný a prosím i Vás o klid.” Autor článku utekl v roce 1949 do zahraničí, gestapo nezjistilo víc a popravení již nemohli vydat svá svědectví. Díky úsilí členů Československého

svazu protifašistických bojovníků okresu Ústí nad Orlicí se podařilo kolem roku 1970 shromáždit vzpomínky dosud žijících účastníků odboje. Tak zůstaly zachovány i dvě vzpomínky spolubojovníků Josefa Reisnera. Cítuji z nich doslovně, i s tehdy běžným oslovením soudruhu.

Eduard Lehraus: „Ihned po okupaci zapojil mne do ilegální činnosti Josef Reisner, tehdy přednosta důchodkového a kontrolního úřadu v Žamberku. ... Jak jsem se ve vězení na Matyldě v Drážďanech dozvěděl, navazoval Reisner na Dr. Jar. Profousa z Hradce Králové. Úkol shromažďovat prostředky pro pozůstalé a rodiny zatčených. Zprávy vojenského, politického a hospodářského významu. Vybrat lidi bez politického zatížení, bezúhonné, charakterní, kteří by při případném převratu byli sto převzítí správu města a okresu.”

„Finanční prostředky pro ileg. čin. jsem předával s. Reisnerovi, taktéž zprávy polit., voj. a hospod. významu pro s. Vašíčka. Peníze na stavbu vysílačky pro Ladislava Vyskočila z Letohradu a na cesty letců vojenských do zahraničí (por. Josef Vosáhlo – nyní generálplukovník – vojenský příděl. v Kahýře – Zdeněk Papáček) šly přes s. Reisnera. Pokyny jsem dostával od Reisnera a později, když byl přeložen do Holic (*správně do Hlinska – pozn. autora*) od Vašíčka z Ústí

n. Orl. Na koho navazoval Vašíček, nevím – asi na Chrudim a Pardubice.”

Josef Vanický z Hradce Králové v roce 1971 vzpomíná: „Pravoslav Nosek, se kterým jsem se od té doby stýkal jen ve večerních hodinách, aby tyto styky nebyly nápadné, mně doporučil vstoupit do Národního souručenství, označil to přímo za nutnost, abych přišel jako funkcionář do styku s větším okruhem lidí a mohl získávat potřebné informace pro naši práci. Byl jsem tedy „vybrán“ a „zvolen“ jako hospodář NS, okres. výboru a jako vedoucí organizace v Žamberku.

A tak jsem se dostal po prvé v životě do veřejné činnosti. Začal jsem získávat další spolupracovníky. Znal jsem se dobře se s Josefem Reisnerem, který byl tou dobou přednostou důchodkového kontrolního úřadu v Žamberku. Navštívil jsem ho v bytě ve snaze získat ho ke spolupráci. Když jsem začal o NS, dal se do smíchu a potom mě vážně varoval: „Nezačíněj s tím, jednou Ti Žamberáci rozbijou hubu; já myslel, že patříš někam jinam a ne do NS.” Když jsem mu však naznačil, o co jde, ihned pochopil, zvážněl a říká: „Už chápu a v tom bych Ti opravdu rád pomohl, bohužel, zatím se mnou nepočítej. Už několik nocí nespím, se mnou je to zlé. V Hradci zatkli mého blízkého spolupracovníka, s. Profouse, a tak čekám, kdy přijde řada i

na mne. Prosím Tě, buď opatrný a mně se raději vyhýbej. Dopadne-li to dobře, víme o sobě a sám se přihlásím.” Srdečným stiskem ruky jsme se rozešli. Neptal jsem se s. Reisnera na jeho spolupracovníky v Žamberku a on mně také nikoho neprozradil. Věděl jsem, že to nesmí.

Soudr. Reisner se už nepřihlásil, protože se zanedlouho přihlásilo gestapo a tohoto dobrého a statečného vlastence 6. 3. 1942 odvěklo do hradecké věznice (*nebyl vězněn v Hradci Králové, ale v Pardubicích – pozn. autora*).

Několikrát jsem viděl s. Reisnera s Edou Lehrausem a to mně stačilo. Ani v nejmenším jsem o Eduardovi nepochyboval. Také jsme se brzy spolu dohovoreli. I když jsme se velmi dobře znali po léta, jednal stejně jako br. Reisner. Hovořil jen o sobě.”

Zbývá jen dodat, že poručík letectva Josef Vosáhlo, po demobilizaci hospodářský úředník okresního úřadu v Žamberku, byl také zatčen. Německá vězení přežil a po válce ho čekala závratná kariéra. V roce 1949 již velel leteckému pluku a v letech 1955 – 1968 byl náměstkem ministra národní obrany a velitelem letectva a protivzdušné obrany státu. V letech 1968 – 1973 působil jako diplomat ve Sjednocené arabské republice (Egypt). Do důchodu odešel v hodnosti

generálplukovníka.

Závěrem děkuji Mgr. Vlastě Měšťánkové za překládání německých textů a Bc. Jarmile Doležalové za inspiraci k napsání článku a za odborné konzultace. Mnohem podrobnější informace budou v knize „Věrní zůstali”. Vyjde letos a objednat ji můžete na stránce Doležalová na www.svedihro.zamberk.cz.

Napsal Pavel Svědihro

Kopie foto Josef Sklenka

Žamberské listy č. 2 z 2. 2. 2010

Zdroje informací:

Archiv bezpečnostních složek Praha, sign. 141-330-12, 14, 20, 23, 24, 25

Národní archiv Praha, fond ZFŘ krab. 20, inv. č. 69, fond Předsednictvo ministerské rady kart. 963 sign. 21 č. j. 1904/32

Archiv OV SBS Ústí nad Orlicí, složka Žamberk, dokumenty č. 4/38 a 4/5

*Nosek, Pravoslav: Josef Reisner, mučedník a hrdina,
noviny Žambersko č. 8 z 20. 10. 1945*

*Vašek, František, Doležalová, Jarmila ml.:
Věrní zůstali. Petiční výbor „Věrní zůstaneme”
v Pardubickém kraji*

www.psp.cz/eknih: *NS RČS 1925 – 1929, tisky č. 215,
697, 803 a NS 1918 – 1920, tisk č. 1630*

www.vojenstvi.cz/vasedotazy_73.htm

<http://forum.presscont.eu/viewtopic.php?f=15&t=134>

<http://forum.valka.cz/viewtopic.php/p/335321>

www.um.czechowice-dziedzice.pl

www.rajrada.sevlush.net